

Békés megye bogárfaunája, VII. Scarabaeoidea (Coleoptera)

ÁDÁM LÁSZLÓ

ABSTRACT: [The beetle fauna of the county Békés, VII. Scarabaeoidea (Coleoptera).] Locality data of 76 species of beetles (belonging to 9 families) collected in the county Békés (SE Hungary) are given.

Békés megye bogárfaunáját tárgyaló cikksorozatomban (ÁDÁM 1981, 1983, 1985, 1986, 1988, 1992) ez a befejező része. Ebben a dolgozatban a Scarabaeoidea családsorozat 9 családjának 76 faja szerepel. Az anyag túlnyomó részét magam gyűjtöttem (a felsorolásban a gyűjtő neve ez esetben nem szerepel), illetve határoztam meg.

A növénytársulásokat és a gyűjtési módszereket az alábbi rövidítések helyettesítik: *Achilleo-Festucetum pseudovinae* (AF_e), *Agropyro-Convolutum arvensis* (AC_o), *Agrosti-Alopecuretum geniculati* (AAG), *Agrosti-Alopecuretum pratensis* (AAP), *Agrosti-Glycerietum poiformis* (AGI), *Amarantho-Chenopodietum albi* (ACH), *Arctio-Ballotetum nigrae* (ABA), *Bromo-Hordeetum murini* (BHO), *Bromo-Robinetum pseudoacaciae* (BRO), *Cardarietum drabae* (CAR), *Carici-Alopecuretum pratensis* (CAL), *Chamomillo-Atriplicetum littoralis* (CHA), *Consolido-Stachydeetum annuae* (CST), *Dichostyli-Gnaphalietum uliginosi* (DG_n), *Dichostyli-Heleochoetum alopecuroidis* (DHE), *Festuco pseudovinae-Quercetum roboris* (FQU), *Hordeetum gussoneani* (HOR), *Junco-Menthetum longifoliae* (JME), *Junco-Trifolietum repentis* (JTR), *Lappulo-Cynoglossetum officinalis* (LCS), *Lolio-Plantaginetum majoris* (LPI), *Onopordetum acanthii* (ONO), *Puccinellietum limosae* (PUC), *Rorippo-Agropyretum repentis* (ROR), *Rorippo-Hordeetum murini* (RHO), *Sclerochloo-Polygonetum avicularis* (SPO); árvízi uszadékból (árv), avarból (ava), dämvedtrágyából (dtr), fénycsapdázás (fcs), juhtrágyából (jtr), korhadt tölgytuskóból (kor), lámpázás (lmp), lótrágyából (ltr), marhatrágyából (mtr), nedves iszapból (isz), odvas vadgesztenyetörzsből (odv), őztrágyából (ötr), sertétrágyából (str), száraz fácándögről (szf), száraz kutyadögről (szk), száraz varjúdögről (szv), szikes iszapból (szi), talajcsapdázás (tcs), talajról (tal), ürgelyukból (ürg).

A fajok felsorolása

SCARABAEOIDEA (Laicharting, 1781)

LUCANIDAE (Latreille, 1804)

Lucanus cervus cervus (Linnaeus, 1758) – Békéscsaba, Fácános-erdő, FQU., odv., 1984. IX. 1. (tetem), *Quercus robur*-ról, 1982. V. 24., 1983. VI. 25., tcs., 1982. XI. 13., 1983. VI. 25., Pósteleki-erdő, FQU., *Quercus robur*-ról, 1982. V. 28., 1987. VI. 27.; Bélmegyer, Parlagi-erdő, FQU., *Quercus robur*-ról, 1982. V. 28.; Doboz, 1986. VIII. 27., leg. Varga A., Gerla-Marói-erdő, FQU., *Quercus robur*-ról, 1982. V. 24., Szanazug, 1986. VI. 2., 1986. VI. 5., 1986. VI. 5–7., 1986. VI. 9., 1986. VI. 10., 1986. VI. 18., 1988. VI. 5–7., 1992. VI. 4–7., leg. Székely K.; Gyula, Városerdő, FQU., *Quercus robur*-ról, 1980. V. 26., 19:40h, 1982. V. 24.; Kétegyháza, Kerek-szék, FQU., *Quercus robur*-ról, 1979. V. 28., 19:40h, tal., 1977. VI. 12.; Sarkad, Remetei-erdő, FQU., korhadt tölgytörzs alól, 1984. IX.

1., *Quercus robur*-ról, 1982. V. 28., Remíz-erdő, *FQu.*, *Quercus robur*-ról, 1982. V. 29.; Szabadkígyós, Nagy-erdő, *FQu.*, *Fraxinus pannonica*-ról, 1982. V. 26.

Dorcus parallelipipedus (Linnaeus, 1758) – Békéscsaba, Fácános-erdő, 1987. VI. 27., leg. Szalóki D.; Mezőhegyes, 1980. XII. 28., leg. Tóth S. L.

SCARABAEIDAE (Laicharting, 1781)

Oryctes nasicornis holdhausi Minck, 1914 – Kétegyháza, Almácssy-kastély, *FQu.*, kor., 1975. XII. 25.; Mezőhegyes, 1979. VII. 16., leg. Tóth S. L.

Pentodon idiota (Herbst, 1790) – Békéscsaba, Lencsés, 1988. VI. 7., leg. Székely K.

CETONIDAE (Leach, 1815)

Trichius sexualis Bedel, 1906 – Békéscsaba, 1983. V. 30–VI. 8., leg. Székely K.; Gyula, Városerdő, 1987. VI. 27., leg. Szalóki D.; Kétegyháza, Kerek-szék, *AAp.*, *Pimpinella saxifraga*-ról, 1977. VI. 12., *CSt.*, *Sinapis arvensis*-ről, 1976. VI. 13.

Valgus hemipterus (Linnaeus, 1758) – Békéscsaba, Fácános-erdő, *FQu.*, száraz kőristörzsről, 1982. V. 24., *Torilis japonica*-ról, 1982. V. 24., Pósteleki-erdő, *FQu.*, *Cornus sanguinea*-ról, 1982. V. 28., korhadttölgytuskóról, 1977. VI. 12.; Doboz, Gerla-Marói-erdő, *FQu.*, *Sambucus nigra*-ról, 1982. V. 28.; Gyula, Városerdő, *Car.*, *Cardaria draba*-ról, 1980. V. 26., *FQu.*, *Crataegus monogyna*-ról, 1980. V. 26.; Kétegyháza, Kerek-szék, *FQu.*, fűcsomóból, 1978. III. 18., *Quercus robur*-ról, 1980. V. 28.; Mezőhegyes, 1979. IV. 28., 1980. VI. 20., leg. Tóth S. L.; Sarkad, Remetei-erdő, *FQu.*, *Anthriscus cerefolium*-ról, 1982. V. 28.; Szabadkígyós, Apáti, *Ono.*, *Onopordum acanthium*-ról, 1982. V. 26., Wenckheim-kastély, *FQu.*, *Spiraea vanhouttei*-ről, 1980. V. 29.

Cetonischema speciosissima (Scopoli, 1786) [*Scarabaeus aeruginosus* auct., nec Linnaeus, 1758] – Kétegyháza, (ex larva), 1979. VIII. 18., leg. Tóth S. L.; Kétegyháza, Almácssy-kastély, *FQu.*, *Quercus robur*-ról, 1975. X. 31.

Netocia cuprea obscura (Andersch, 1797) – Békéscsaba, Lencsés, 1985. VI. 15., leg. Székely K.; Doboz, Gerla-Marói-erdő, *FQu.*, *Sambucus nigra*-ról, 1982. V. 28., Szanazug, 1988. VI. 5., leg. Székely K.; Gyula, Városerdő, *FQu.*, *Sambucus nigra*-ról, 1982. V. 24.; Kétegyháza, 1979. VIII. 13., leg. Tóth S. L., (Sallai utca), *ACh.*, rothadó napraforgótányérról, 1981. IX. 5., Kerek-szék, *AAp.*, *Tamarix tetrandra*-ról, 1975. V. 19., Kocsis-gyep, *ABa.*, *Robinia pseudoacacia*-ról, 1982. V. 27.; Mezőkovácsháza, Battonya, *Carduus nutans*-ról, 1997. VI. 12., leg. Szalóki D.

Cetonia aurata aurata (Linnaeus, 1758) – Békéscsaba, Fácános-erdő, *FQu.*, odv., 1984. IX. 1., *Sambucus nigra*-ról, 1982. V. 24., Pósteleki-erdő, *FQu.*, *Chaerophyllum temulum*-ról, 1979. V. 29., *Sambucus nigra*-ról, 1987. VI. 27.; Gyula, Városerdő, *Car.*, *Cardaria draba*-ról, 1980. V. 26., *FQu.*, *Sambucus nigra*-ról, 1980. V. 26., 1982. V. 24.; Kétegyháza, 1979. IV. 24., leg. Tóth S. L.; Mezőhegyes, (ex larva), 1979. XI. 22., leg. Tóth S. L., 1980. VI. 20., leg. Tóth S. L.; Szabadkígyós, Nagy-erdő, *FQu.*, *Sambucus nigra*-ról, 1982. V. 26., Wenckheim-kastély, *FQu.*, *Spiraea vanhouttei*-ről, 1980. V. 29.

Tropinota hirta (Poda, 1761) – Csorvás, fűhálózás, 1997. VI. 12., leg. Szalóki D.; Doboz, Gerla-Marói-erdő, *FQu.*, *Sambucus nigra*-ról, 1982. V. 28.; Kétegyháza, Hegyes, *AFe.*, *Taraxacum officinale*-ról, 1980. V. 29., Kerek-szék, *AAP.*, *Taraxacum officinale*-ról, 1977. IV. 23., 1978. V. 1., 1982. IV. 24.; Szabadkígyós, Kígyósi-legelő, *AFe.*, *Salvia austriaca*-ról, 1982. V. 26., Wenckheim-kastély, *FQu.*, *Spiraea vanhouttei*-ről, 1980. V. 29.

Oxythyrea funesta (Poda, 1761) – Kétegyháza, Hegyes, *Ono.*, *Carduus nutans*-ról, 1983. VI. 26.

RUTELIDAE MacLeay, 1819

Autanisoplia austriaca (Herbst, 1783) – Kétegyháza, Szabadságtanyák, *CSt.*, *Triticum aestivum*-ról, 1977. VI. 14.; [Magyar]bánhegyes (KUTHY 1897); Mezőkovácsháza, leg. Th. Csiky.

Lasioplia lata (Erichson, 1847) – Kétegyháza, Szabadságtanyák, *CSt.*, *Triticum aestivum*-ról, 1977. VI. 14.

Lasioplia tempestiva (Erichson, 1847) – Kétegyháza, Kocsis-gyep, *ChA.*, *Avena sativa*-ról, 1983. VI. 26.

MELOLONTHIDAE MacLeay, 1819

Melolontha melolontha (Linnaeus, 1758) – Békéscsaba, Fácános-erdő, *FQu.*, *Quercus robur*-ról, 1982. V. 24.

Amphimallon solstitiale solstitiale (Linnaeus, 1758) – Doboz, Szanazug, 1986. VI. 14–18., leg. Retezár I.; Orosháza, 1948. VI. 12., leg. Györfly J.; Szarvas, 1987. VI., leg. Balázs B.

Miltotrogus aequinoctialis (Herbst, 1790) – Békés, Nagy-kert, *BHo.*, tal., 1980. IV. 13., 18:30h; Békéscsaba, Nagyrét, *AFe.*, tal., 1980. IV. 17., 16:50h; Ógerla, *ACo.*, tal., 1980. IV. 17., 16:45h; Békésszentandrás, Kereszt-hát, *ACo.*, tal., 1980. IV. 19., 17:50h; Bélmegyér, Fáspuszta, *AFe.*, tal., 1980. IV. 17., 16:20h; Csabacsüd, Csücsdülő, *BHo.*, tal., 1980. IV. 19., 17:40h; Csárdaszállás, Baráthalom, *ACo.*, tal., 1980. IV. 13., 18:15h; Csorvás, Sas-halom, *LCy.*, tal., 1980. IV. 18., 17:10h; Dobo, Sósszik, *ACo.*, tal., 1980. IV. 17., 16:40h; Dombegyház, Kis-Iratosi-dülő, *ACo.*, tal., 1980. IV. 18., 16:15h; Elek, Katonaszeglet, *ACo.*, tal., 1980. IV. 17., 17:05h; Gyomaendrőd, Csepűs, *BHo.*, tal., 1980. IV. 13., 18:10h; Simai-zug, *LCy.*, tal., 1980. IV. 13., 18:00h; Gyula, Farkashalom, *ACo.*, tal., 1980. IV. 17., 17:00h; Szentbenedek, *RHo.*, tal., 1980. IV. 15., 17:35h; Kardos, Csabai út, *ACo.*, tal., 1980. IV. 19., 17:35h; Kardoskút, Kis-Bogárzó-dülő, *ACo.*, tal., 1980. IV. 18., 17:00h; Pusztaközpont, *RHo.*, tal., 1982. IV. 25., 16:00h; Kétegyháza, (Sallai utca), *SPo.*, tal., 1980. IV. 17., 17:25h; Almásy-kastély, *ABa.*, tal., 1977. IV. 23., 16:20h; Kerek-szék, *AAp.*, tal., 1980. IV. 14., 17:30h, 1982. IV. 24., 17:00h; Pap-halom, *ABa.*, tal., 1980. IV. 17., 17:15h; Kétsoprony, Hunyadi, *ACo.*, tal., 1980. IV. 19., 17:25h; Kevermes, Bolhacsárda, *ACo.*, tal., 1980. IV. 18., 16:10h; Kondoros, Tarcsei út, *BHo.*, tal., 1980. IV. 19., 17:30h; Lökösháza, Tulkán, *ACo.*, tal., 1980. IV. 18., 16:05h; Mezőberény, Blankamajor, *ACo.*, tal., 1980. IV. 13., 18:25h; Mezőhegyes, 1979. IV. 16., leg. Tóth S. L., Belsőperguszta, *BHo.*, tal., 1980. IV. 18., 16:30h; Mezőkovácsháza, Dombegyházi út, *ACo.*, tal., 1980. IV. 18., 16:20h; Orosháza, Alsótanyák, *ACo.*, tal., 1980. IV. 18., 17:05h; Szarvas, Sirató, *ACo.*, tal., 1980. IV. 19., 17:45h; Tarhos, Szilas, *ACo.*, tal., 1980. IV. 17., 16:30h; Telekgerendás, Aradimajor, *ACo.*, tal., 1980. IV. 18., 17:15h; Tótkomlós, Melindaitanyák, *ACo.*, tal., 1980. IV. 18., 16:55h.

GEOTRUPIDAE (Latreille, 1802)

Geotrupes mutator (Marsham, 1802) – Mezőhegyes, leg. Kuthy D.

Geotrupes puncticollis (Malinowsky, 1811) [*Scarabaeus spiniger* Marsham, 1802, nec Gmelin, 1790] – Gyula, Szlányi-rét, *AAp.*, mtr., 1984. IX. 2.; Kétegyháza, Hegyes, 1984. IX. 2., leg. Szalóki D., *AFe.*, mtr., 1980. X. 18., 1984. IX. 2.

Bulbocerus apterus (Laxmann, 1770) – Dévaványa, Kéthalom, 1949. V. 6., leg. Móczár M.; [Magyar]bánhegyes (KUTHY 1897).

Odonteus armiger (Scopoli, 1772) – Dobo, fcs., 1987. VI. 14., leg. Székely K.

TROGIDAE MacLeay, 1819

Trox barbosus Laicharting, 1781 [*Silpha scabra* Linnaeus, 1767, nec Scopoli, 1763] – Békéscsaba, Fácános-erdő, *FQu.*, ava., 1982. II. 20., 1982. XI. 13.; Ecsegfalva, 1932. VI. 20., leg. Csiki E.; Kétegyháza, Kerek-szék, *BRo.*, szv., 1976. VI. 13., *FQu.*, szv., 1976. VI. 13., 1977. V. 15., 1980. V. 28.; Sarkad, Remetei-erdő, *FQu.*, tcs., 1982. XI. 13.

Trox niger Rossi, 1792 [*Scarabaeus hispidus* auct., nec Pontoppidan, 1763] – Kétegyháza, Kerek-szék, *ABa.*, szk., 1979. IV. 4., *FQu.*, szv., 1978. V. 1.

Trox sabulosus (Linnaeus, 1758) – Gyula, Mályvád, 1956. VIII. 10–IX. 7., leg. Kötél A., Városerdő, *FQu.*, szf., 1978. IV. 11.; Kétegyháza, 1978. V. 1., leg. Podlussány A., 1979. IV. 4., Kerek-szék, *ABa.*, szk., 1979. IV. 4., *BRo.*, szv., 1976. VI. 13., *FQu.*, szk., 1980. III. 30., szv., 1976. VI. 13., 1977. IV. 23., 1980. V. 28.

APHODIIDAE (Leach, 1815)

Teuchestes fossor (Linnaeus, 1758) – Gyomaendrőd, Harcsás-zug, *JTr.*, mtr., 1979. VIII. 18., 1983. VI. 25.; Gyula, Szabadkai út, *AAp.*, mtr., 1976. VI. 13., Szlányi-rét, *AAp.*, mtr., 1984. IX. 2., Városerdő, *RAg.*, ótr., 1980. V. 26.; Kétegyháza, Hegyes, *AFe.*, jtr., 1980. V. 29., *Hor.*, jtr., 1983. VI. 26.; Kocsis-gyep, *AAp.*, mtr., 1976. VI. 12., Szabadka-dülő, *AAp.*, mtr., 1976. VI. 13.

Otophorus haemorrhoidalis (Linnaeus, 1758) – Bélmegyér, Fáspuszta, *AFe.*, jtr., 1982. V. 28.; Gyomaendrőd, Harcsás-zug, *JTr.*, mtr., 1979. VIII. 18., 1983. VI. 25.; Gyula, Szabadkai út, *AAp.*, mtr., 1976. VI. 13.; Kardoskút, Aranyad-dülő, *AFe.*, jtr., 1982. V. 7.; Kétegyháza, Hegyes, *AFe.*, jtr., 1980. V. 29., mtr., 1979. VIII. 19., Kocsis-gyep, *AAp.*, mtr., 1976. VI. 12., Szabadka-dülő, *AAp.*, mtr., 1976. VI. 13.; Orosháza, 1968. VII. 15., leg. Nattán M.; Szabadkigyós, Kigyósi-legelő, *Hor.*, jtr., 1982. V. 26., *Puc.*, ltr., 1982. V. 26.

Coprimorphus scrutator (Herbst, 1789) – Gyula, Szlányi-rét, *AAp.*, mtr., 1984. IX. 2.

Eupleurus subterraneus (Linnaeus, 1758) – Bélmegyér, Fáspuszta, *AFe.*, jtr., 1982. V. 28.; Elek, Szik-mező, *AFe.*, jtr., 1980. IV. 18.; Kétegyháza, Hegyes, *Hor.*, jtr., 1983. VI. 26.; Orosháza, 1968. VII. 15., leg. Nattán M.

Colobopterus erraticus (Linnaeus, 1758) – Bélmegyer, Fáspuszta, *AFe.*, jtr., 1980. IV. 17., 1982. V. 28.; Elek, Szik-mező, *AFe.*, jtr., 1980. IV. 18.; Gyomaendrőd, Harcsás-zug, *JTr.*, mtr., 1979. VIII. 18., 1983. VI. 25.; Gyula, Városerdő, *RAg.*, ötr., 1980. V. 26.; Kétegyháza, Hegyes, *AFe.*, jtr., 1980. IV. 15., 1980. V. 29., 1988. IV. 23., mtr., 1979. VIII. 19.; Körösladány, Sebes-ér, *AAG.*, jtr., 1982. V. 23.; Mezőhegyes, leg. Kuthy D.; Szabadkígyós, Kígyósi-legelő, *Puc.*, ltr., 1982. V. 26.; Szeghalom, leg. Endrődi S., Vár-hely, *AAp.*, jtr., 1982. V. 29.; Tótkomlós, Kis-Komlós, *AFe.*, jtr., 1980. IV. 18.

Aphodius fimetarius (Linnaeus, 1758) – Bélmegyer, Fáspuszta, *AFe.*, jtr., 1980. III. 31.; Gyomaendrőd, Harcsás-zug, *JTr.*, mtr., 1983. VI. 25.; Gyula, Városerdő, *FQu.*, ötr., 1978. IV. 11.; Kétegyháza, Hegyes, *AFe.*, mtr., 1980. X. 18., Kocsis-gyep, *AAp.*, mtr., 1976. VI. 12.; Mezőberény, leg. Schmidt A.; Mezőkovácsháza, leg. Kuthy D.; Szeghalom, Vár-hely, *AAp.*, jtr., 1982. V. 29.

Agriolus ater (De Geer, 1774) – Bélmegyer, Fáspuszta, *AFe.*, jtr., 1980. III. 31.; Gyula, Városerdő, *FQu.*, dtr., 1980. IV. 16., 1982. V. 8., ötr., 1978. IV. 11., 1980. III. 31., *RAG.*, ötr., 1980. V. 26.

Agriolus scybalarius (Fabricius, 1781) [*Scarabaeus rufus* Moll, 1782, nec De Geer, 1778] – Doboz, Szanazug, fcs., 1986. VI. 17., 1987. VI. 15., leg. Székely K.; Gyomaendrőd, Harcsás-zug, *JTr.*, mtr., 1979. VIII. 18., 1983. VI. 25.; Gyula, Szlányi-rét, *AAp.*, mtr., 1984. IX. 2.; Kétegyháza, Hegyes, *AFe.*, mtr., 1984. IX. 2., Kocsis-gyep, *AAp.*, mtr., 1976. VI. 12.

Planolius uliginosus (Hardy, 1847) [*Scarabaeus putridus* Herbst, 1789, nec Fourcroy, 1785] – Bélmegyer, Fáspuszta, *AFe.*, jtr., 1980. III. 31.; Sarkad, Remetei-erdő, *FQu.*, ötr., 1982. XI. 13.

Limarus maculatus (Sturm, 1800) – Sarkad, Remetei-erdő, *FQu.*, ötr., 1984. IX. 1.

Acanthobodilus immundus (Creutzer, 1799) – Békés, leg. Györffy J.; Kétegyháza, Kocsis-gyep, *AAp.*, lmp., 1979. VII. 21., 1981. VII. 19.; Körösladány, Sebes-ér, *AAG.*, jtr., 1982. V. 23.; Medgyesegyháza, Bánkúti Kísérleti Gazdaság, leg. Györffy J.; Mezőhegyes, leg. Kuthy D.; Mezőkovácsháza, leg. Kuthy D.; Orosháza, 1968. VII. 15., leg. Nattán M.; Szabadkígyós, Kígyósi-legelő, *Puc.*, ltr., 1982. V. 26.; Szeghalom, leg. Endrődi S.

Calamosternus granarius (Linnaeus, 1767) – Békés, leg. Györffy J.; Dombiratos, leg. Kuthy D.; Elek, Szik-mező, *AFe.*, jtr., 1980. IV. 18.; Kardoskút, Aranyad-dűlő, *AFe.*, jtr., 1982. V. 7.; Kétegyháza, Hegyes, *AFe.*, jtr., 1980. IV. 15.; Körösladány, Sebes-ér, *AAG.*, jtr., 1982. V. 23.; Mezőhegyes, 1950. IV. 26., leg. Bagotai I.; Mezőkovácsháza, leg. Kuthy D.; Szeghalom, Vár-hely, *AAp.*, jtr., 1982. V. 29.; Tótkomlós, Kis-Komlós, *AFe.*, jtr., 1980. IV. 18.

Nialus varians (Duftschmid, 1805) – Békéscsaba, leg. Kuthy D., Fácános-erdő, talajról, 1984. IX. 1., leg. Szalóki D.; Doboz, fcs., 1987. VI. 14., leg. Székely K., Szanazug, fcs., 1987. VI. 15., leg. Székely K.; Elek, Szik-mező, *AFe.*, jtr., 1980. IV. 18.; Gyula, Fekete-Körös, *DGn.*, isz., 1980. V. 27., *JMe.*, isz., 1982. V. 8., Rákóczi-tó, *BHo.*, tal., 1980. IV. 16., Szabadkai út, *LPl.*, ltr., 1976. VI. 13., Városerdő, 1991. V. 18., leg. Hegyessy G., *CAL.*, árv., 1981. III. 21.; Kardoskút, Aranyad-dűlő, *AFe.*, jtr., 1982. V. 7.; Kétegyháza, Hegyes, *AFe.*, jtr., 1978. IV. 9., 1978. V. 1., 1980. V. 29., Kerek-szék, *AAp.*, tal., 1979. V. 27., Kocsis-gyep, *AAp.*, lmp., 1979. VII. 21., 1981. VII. 19.; Körösladány, Sebes-ér, *AAG.*, jtr., 1982. V. 23.; Mezőhegyes, leg. Kuthy D.; Mezőkovácsháza, leg. Kuthy D.; Sarkad, Remiz-erdő, *DHe.*, isz., 1982. V. 29.; Szabadkígyós, Kígyósi-legelő, *AGL.*, szí., 1982. V. 26., *Puc.*, ltr., 1982. V. 26., tal., 1982. V. 26.; Szeghalom, leg. Endrődi S.

Liothorax muscorum Ádám, 1994 [*Scarabaeus niger* auct., nec Panzer, 1797] – Bélmegyer, Fáspuszta, *AFe.*, jtr., 1980. IV. 17., *AGL.*, szí., 1982. V. 28.; Elek, Szik-mező, *AGL.*, szí., 1980. IV. 18.; Gyula, Fekete-Körös, *JMe.*, isz., 1982. V. 8., Városerdő, *CAL.*, árv., 1981. III. 21.; Sarkad, Remetei-erdő, *FQu.*, isz., 1982. V. 8., Remiz-erdő, *DHe.*, isz., 1982. V. 29.; Szabadkígyós, Kígyósi-legelő, *AGL.*, szí., 1982. V. 26., *Puc.*, tal., 1982. V. 26.; Szeghalom, Vár-hely, *AAG.*, szí., 1982. V. 29.; Vésztő, Holt-Sebes-Körös, 1992. IV. 20., leg. Hegyessy G.

Liothorax plagiatus (Linnaeus, 1767) – Szabadkígyós, Kígyósi-legelő, *AGL.*, szí., 1982. V. 26.

Bodilus ictericus (Laicharting, 1781) [*Scarabaeus nitidulus* Fabricius, 1792] – Gyomaendrőd, Harcsás-zug, *JTr.*, mtr., 1979. VIII. 18.; Gyula, Szlányi-rét, *AAp.*, mtr., 1984. IX. 2.; Kétegyháza, Hegyes, 1984. IX. 2., leg. Szalóki D., *AFe.*, mtr., 1979. VIII. 19., 1980. X. 18., 1984. IX. 2.

Bodilus lugens (Creutzer, 1799) – Kétegyháza, Hegyes, *AFe.*, mtr., 1979. VIII. 19., Kocsis-gyep, *AAp.*, lmp., 1981. VII. 19.; Medgyesegyháza, Bánkúti Kísérleti Gazdaság, leg. Györffy J.; Mezőhegyes, leg. Kuthy D.; Orosháza, 1968. VII. 15., leg. Nattán M.

Melaphodius circumcinctus (W. L. E. Schmidt, 1840) – Békés, leg. Csiki E.; Kardoskút, Aranyad-dűlő, *AFe.*, jtr., 1982. V. 7.; Kétegyháza, 1978. V. 1., leg. Podlussány A., Hegyes, *AFe.*, jtr., 1978. V. 1., 1980. V. 29., 1988. IV. 23.; Mezőberény (KUTHY 1897); Mezőkovácsháza (KUTHY 1897); Szabadkígyós, Kígyósi-legelő, *AFe.*, jtr., 1982. V. 26., *Hor.*, jtr., 1982. V. 26., *Puc.*, jtr., 1982. V. 26., ltr., 1982. V. 26., tal., 1982. V. 26.; Szeghalom, leg. Endrődi S.

Phalacroonthus biguttatus (Germar, 1824) – Bélmegyer, Fáspuszta, *AFe.*, jtr., 1980. IV. 17.; Kétegyháza, 1978. IV. 9., Hegyes, *AFe.*, jtr., 1978. IV. 9., 1982. IV. 24.

Phalacrothothus citellorum (Semenov-Tian-Shanskij et Medvedev, 1929) [*Scarabaeus quadrimaculatus* auct., nec Linnaeus, 1761] – Kétegyháza, 1978. V. 1., leg. Podlussány A., 1979. IV. 4., Hegyes, *AFe.*, ürg., 1978. V. 1., 1979. IV. 4., 1982. IV. 24., 1988. IV. 23.; Mezőberény (KUTHY 1897).

Phalacrothothus paracoenosus (Balthasar et Hrubant, 1960) [*Scarabaeus tristis* auct., nec Panzer, 1801] – Gyula, Városerdő, *FQu.*, dtr., 1980. IV. 16.; Kétegyháza, Hegyes, *AFe.*, jtr., 1988. IV. 23.; Körösladány, Sebes-ér, *AAG.*, jtr., 1982. V. 23.; Szabadkígyós, Kígyósi-legelő, *Hor.*, jtr., 1982. V. 26., *Puc.*, ltr., 1982. V. 26.; Szeghalom, Vár-hely, *AAp.*, jtr., 1982. V. 29.

Phalacrothothus pusillus (Herbst, 1789) – Gyula, Városerdő, *RAg.*, ötr., 1980. V. 26.; Kétegyháza, Hegyes, *AFe.*, jtr., 1978. V. 1., 1980. V. 29.; Tótkomlós, Kis-Komlós, *AFe.*, jtr., 1980. IV. 18.

Acrossus depressus (Kugelann, 1792) – Gyula, Városerdő, *FQu.*, dtr., 1980. IV. 16., *RAg.*, ötr., 1980. V. 26.; Kétegyháza, Kerek-szék, *AAp.*, mtr., 1977. V. 15.

Acrossus luridus (Fabricius, 1775) – BÉlmegeyer, Fáspuszta, *AFe.*, jtr., 1980. III. 31., 1980. IV. 17., 1982. V. 28.; Elek, Szik-mező, *AFe.*, jtr., 1980. IV. 18.; Gyula, Fekete-Körös, *JMe.*, jtr., 1980. IV. 17., Városerdő, *CAL.*, árv., 1981. III. 21., *FQu.*, dtr., 1982. V. 8., ötr., 1978. IV. 11., *RAg.*, ötr., 1980. V. 26., 1981. III. 21.; Kardoskút, Aranyad-dűlő, *AFe.*, jtr., 1982. V. 7.; Kétegyháza, Hegyes, *AFe.*, jtr., 1978. IV. 9., 1980. III. 30., 1980. IV. 15., 1980. V. 29., 1982. IV. 24., Kerek-szék, *AAp.*, mtr., 1977. IV. 23.; Körösladány, Sebes-ér, *AAG.*, jtr., 1982. V. 23.; Mezőhegyes, leg. Kuthy D., 1950. IV. 26., leg. Bagotai I.; Szabadkígyós, Kígyósi-legelő, *Hor.*, jtr., 1982. V. 26.; Szeghalom, Vár-hely, *AAp.*, jtr., 1982. V. 29.; Tótkomlós, Kis-Komlós, *AFe.*, jtr., 1980. IV. 18.

Acrossus rufipes (Linnaeus, 1758) – Gyomaendrőd, Harcsás-zug, *JTr.*, mtr., 1979. VIII. 18.

Biralus satellitius (Herbst, 1789) – Szeghalom, leg. Endrődi S.

Melinopterus consputus (Creutzer, 1799) – Kétegyháza, Hegyes, *AFe.*, jtr., 1980. III. 30., 1981. X. 30., mtr., 1980. X. 18.

Melinopterus prodromus (Brahm, 1790) – BÉlmegeyer, Fáspuszta, *AFe.*, jtr., 1980. III. 31., 1980. IV. 17.; Elek, Szik-mező, *AFe.*, jtr., 1980. IV. 18.; Gyula, Fekete-Körös, *JMe.*, jtr., 1980. IV. 17., Városerdő, *FQu.*, dtr., 1980. IV. 16., 1982. V. 8., ötr., 1978. IV. 11., 1980. III. 31., *RAg.*, ötr., 1980. V. 26., 1981. III. 21.; Kétegyháza, Hegyes, *AFe.*, jtr., 1978. IV. 9., 1980. III. 30., 1981. X. 30., mtr., 1980. X. 18., Kerek-szék, *AAp.*, ltr., 1982. IV. 24., mtr., 1977. IV. 23.; Sarkad, Remetei-erdő, *FQu.*, ötr., 1982. XI. 13.; Tótkomlós, Kis-Komlós, *AFe.*, jtr., 1980. IV. 18.

Melinopterus punctatosulcatus (Sturm, 1805) [*Aphodius sabulicola* Thomson, 1868] – Kardoskút, Aranyad-dűlő, *AFe.*, jtr., 1982. V. 7.; Kétegyháza, 1978. V. 1., leg. Podlussány A., Hegyes, *AFe.*, jtr., 1978. IV. 9., 1980. III. 30., 1980. IV. 15., 1982. IV. 24., 1988. IV. 23.

Dimendius distinctus (O. F. Müller, 1776) – Békés, 1905. X., leg. Györffy J.; BÉlmegeyer, Fáspuszta, *AFe.*, jtr., 1982. V. 28.; Gyula, Mályvád, *FQu.*, dtr., 1979. X. 22., Szabadkai út, *LPl.*, ltr., 1976. VI. 13.; Kétegyháza, Hegyes, *AFe.*, jtr., 1978. IV. 9., 1980. III. 30., 1980. IV. 15., 1981. X. 30., 1988. IV. 23., mtr., 1980. X. 18., Kerek-szék, *AAp.*, mtr., 1977. IV. 23.; Medgyesegyháza, 1989. V. 13., leg. Székely K.; Tótkomlós, Kis-Komlós, *AFe.*, jtr., 1980. IV. 18.

Dimendius melanostictus (W. L. E. Schmidt, 1840) – Békés, 1905. X., leg. Györffy J.; Dombiratos, 1905. VI. 22., leg. Kuthy D.; Nagyszénás, Pálmater, 1912., leg. Horváth G.

Volinus equestris (Panzer, 1798) [*Scarabaeus sticticus* Panzer, 1798, nec Linnaeus, 1767] – Gyula, Városerdő, *RAg.*, ötr., 1980. V. 26.; Kétegyháza, Kerek-szék, *AAp.*, mtr., 1977. V. 15.; Sarkad, Remiz-erdő, *FQu.*, ötr., 1982. V. 29.

Oxyomus sylvestris (Scopoli, 1763) – Békéscsaba, Fácános-erdő, *FQu.*, ava., 1982. XI. 13.; BÉlmegeyer, Fáspuszta, *AFe.*, jtr., 1980. III. 31.; Gyula, fcs., 1995. VII. 28., leg. Szalóki D.; Sarkad, Remetei-erdő, 90 m, rostálás, 1963. XI. 20., leg. Kaszab Z.

Pleurophorus caesus (Panzer, 1796) – Békéscsaba, *Microtus arvalis* fészkből, 1965. VII. 30., leg. Erdélyi Cs.; BÉlmegeyer, Fáspuszta, *AGL.*, szi., 1982. V. 28.; Doboz, Szanazug, fcs., 1987. VI. 15., leg. Székely K.; Gyula, Városerdő, *CAL.*, árv., 1981. III. 21.; Kétegyháza, 1978. V. 1., leg. Podlussány A., Kocsis-gyep, *AAp.*, lmp., 1981. VII. 19.; Mezőkovácsháza, leg. Kuthy D.

Pleurophorus pannonicus Petrovitz, 1961 – Kardoskút, Aranyad-dűlő, *AAp.*, szi., 1982. V. 7.

COPRIDAE (Leach, 1815)

Copris lunaris (Linnaeus, 1758) – Kétegyháza, Kerek-szék, *AAp.*, mtr., 1977. V. 15.; Mezőhegyes, leg. Kuthy D.; Szabadkígyós, Kígyósi-legelő, *Puc.*, ltr., 1982. V. 26.

Euoniticellus flavipes (Fabricius, 1781) [*Scarabaeus fulvus* Goeze, 1777, nec De Geer, 1774] – Békés, leg. Györffy J.; Békéscsaba, leg. Kuthy D.; BÉlmegeyer, Fáspuszta, *AFe.*, jtr., 1982. V. 28.; Gyomaendrőd, Harcsás-zug,

JTr., mtr., 1979. VIII. 18., 1983. VI. 25.; Gyula, Szlányi-rét, *AAp.*, mtr., 1984. IX. 2.; Kétegyháza, Hegyes, *AFe.*, jtr., 1980. V. 29., mtr., 1979. VIII. 19., 1984. IX. 2.; Mezőhegyes, leg. Kuthy D.; Orosháza, 1968. VII. 15., leg. Nattán M.; Szabadkígyós, Kígyósi-legelő, *Puc.*, ltr., 1982. V. 26.; Szeghalom, Vár-hely, *AAp.*, jtr., 1982. V. 29.

Palaeonthophagus coenobita (Herbst, 1783) – Bélmegyer, Fáspuszta, *AFe.*, jtr., 1980. III. 31., 1980. IV. 17.; Elek, Szik-mező, *AFe.*, jtr., 1980. IV. 18.; Gyula, Városerdő, *FQu.*, dtr., 1980. IV. 16., ötr., 1978. IV. 11., *RAg.*, ötr., 1980. V. 26.; Kétegyháza, Hegyes, *AFe.*, jtr., 1980. IV. 15., Kerek-szék, *AAp.*, ltr., 1982. IV. 24., *AFe.*, ltr., 1976. VI. 13., *FQu.*, szk., 1980. III. 30., szv., 1980. V. 28.

Palaeonthophagus fracticornis (Preyssler, 1790) – Békéscsaba, leg. Kuthy D.; Bélmegyer, Fáspuszta, *AFe.*, jtr., 1980. IV. 17.; Gyula, Városerdő, *FQu.*, ötr., 1978. IV. 11., *RAg.*, ötr., 1980. V. 26.; Kétegyháza, Hegyes, *AFe.*, mtr., 1980. X. 18.; Szabadkígyós, Kígyósi-legelő, *Puc.*, ltr., 1982. V. 26.

Palaeonthophagus nutans (Fabricius, 1787) [*Scarabaeus verticicornis* Laicharting, 1781, nec Fabricius, 1775] – Békéscsaba, Fácános-erdő, *FQu.*, ötr., 1982. V. 24.; Bélmegyer, Fáspuszta, *AFe.*, jtr., 1980. IV. 17.; Doboz, fcs., 1987. VI. 14., leg. Székely K.; Gyula, Mályvád, 1956. VIII. 10–IX. 7., leg. Kötél A., Városerdő, *FQu.*, dtr., 1980. IV. 16., 1982. V. 8., ötr., 1978. IV. 11., *RAg.*, ötr., 1980. V. 26.; Kétegyháza, 1978. V. 1., leg. Podlussány A.; Sarkad, Remetei-erdő, trágyából, 1963. VII. 3., leg. Endrődy-Younga S.

Palaeonthophagus vacca (Linnaeus, 1767) – Békéscsaba, leg. Kuthy D.; Bélmegyer, Fáspuszta, *AFe.*, jtr., 1980. IV. 17., 1982. V. 28.; Elek, Szik-mező, *AFe.*, jtr., 1980. IV. 18.; Kardoskút, Aranyad-dűlő, *AFe.*, jtr., 1982. V. 7.; Kétegyháza, Hegyes, 1984. IX. 2., leg. Szalóki D., *AFe.*, mtr., 1984. IX. 2.; Körösladány, Sebes-ér, *AAG.*, jtr., 1982. V. 23.; Mezőhegyes, leg. Kuthy D.; Mezőkovácsháza (KUTHY 1897), leg. Kuthy D.; Szabadkígyós, Kígyósi-legelő, *Puc.*, ltr., 1982. V. 26.; Szeghalom, Vár-hely, *AAp.*, jtr., 1982. V. 29.

Kisonthophagus ovatus (Linnaeus, 1767) – Békéscsaba, Lencsés, 1985. VI. 10–27., leg. Székely K.; Bélmegyer, Fáspuszta, *AFe.*, jtr., 1980. IV. 17.; Elek, Szik-mező, *AFe.*, jtr., 1980. IV. 18.; Gyula, Mályvád, 1956. VIII. 10–IX. 7., leg. Kötél A., Városerdő, *FQu.*, dtr., 1980. IV. 16., 1982. V. 8., ötr., 1978. IV. 11., *RAg.*, ötr., 1980. V. 26.; Kardoskút, Aranyad-dűlő, *AFe.*, jtr., 1982. V. 7.; Kétegyháza, Hegyes, 1984. IX. 2., leg. Szalóki D., *AFe.*, jtr., 1978. IV. 9., 1980. IV. 15., 1988. IV. 23., mtr., 1984. IX. 2., ürg., 1978. V. 1., *Hor.*, jtr., 1983. VI. 26., Kerek-szék, *AAp.*, mtr., 1977. IV. 23., str., 1980. IV. 14., *AFe.*, ltr., 1976. VI. 13., *BRO.*, szv., 1976. VI. 13.; Körösladány, Sebes-ér, *AAG.*, jtr., 1982. V. 23.; Mezőhegyes, leg. Kuthy D.; Mezőkovácsháza, Battonya, 1976. VI. 24., leg. Szarukán I.; Sarkadkeresztúr, Köles-ér, 1964. VII. 11., leg. Varga A.; Szabadkígyós, Kígyósi-legelő, *Hor.*, jtr., 1982. V. 26., *Puc.*, ltr., 1982. V. 26.; Tótkomlós, Kis-Komlós, *AFe.*, jtr., 1980. IV. 18.

Kisonthophagus ruficapillus (Brullé, 1832) – Békésszentandrás, 1967. IV. 2., leg. Dezső J.; Bélmegyer, Fáspuszta, *AFe.*, jtr., 1980. III. 31., 1980. IV. 17., 1982. V. 28.; Gyula, Városerdő, *FQu.*, ötr., 1978. IV. 11., *RAg.*, ötr., 1980. V. 26.; Kardoskút, Aranyad-dűlő, *AFe.*, jtr., 1982. V. 7.; Kétegyháza, Hegyes, 1984. IX. 2., leg. Szalóki D., *AFe.*, jtr., 1978. IV. 9., 1980. IV. 15., 1988. IV. 23., mtr., 1979. VIII. 19., 1984. IX. 2., *Hor.*, jtr., 1983. VI. 26., Kerek-szék, *AAp.*, mtr., 1977. IV. 23., *BRO.*, szv., 1976. VI. 13., Kocsis-gyep, *AAp.*, mtr., 1976. VI. 12.; Körösladány, Sebes-ér, *AAG.*, jtr., 1982. V. 23.; Mezőhegyes, leg. Kuthy D.; Mezőkovácsháza, leg. Kuthy D.; Szabadkígyós, Kígyósi-legelő, *Hor.*, jtr., 1982. V. 26., *Puc.*, ltr., 1982. V. 26.; Szeghalom, Vár-hely, *AAp.*, jtr., 1982. V. 29.

Lucidonthophagus lucidus (Illiger, 1800) – Békés, leg. Györffy J.

Troglonthophagus semicornis (Panzer, 1798) – Kétegyháza, ürg., 1979. IV. 4., Hegyes, *AFe.*, ürg., 1978. V. 1., 1979. IV. 4.; Medgyesegyháza, 1989. V. 13., leg. Székely K.

Citellonthophagus vitulus (Fabricius, 1776) – Bélmegyer, Fáspuszta, *AFe.*, jtr., 1980. IV. 17.; Kétegyháza, 1978. V. 1., leg. Podlussány A., Hegyes, *AFe.*, ürg., 1978. V. 1., 1979. IV. 4., 1980. IV. 15., 1982. IV. 24., 1988. IV. 23., *Hor.*, ürg., 1983. VI. 26.; Medgyesegyháza, 1989. V. 13., leg. Székely K.

Onthophagus illyricus (Scopoli, 1763) – Bélmegyer, Fáspuszta, *AFe.*, jtr., 1982. V. 28.; Gyula, Szlányi-rét, *AAp.*, mtr., 1984. IX. 2., Városerdő, *RAg.*, ötr., 1980. V. 26.; Kétegyháza, Hegyes, 1984. IX. 2., leg. Szalóki D., *AFe.*, mtr., 1980. X. 18., 1984. IX. 2.; Mezőhegyes, leg. Kuthy D.; Sarkad, Remetei-erdő, trágyából, 1963. VII. 3., leg. Endrődy-Younga S.; Szabadkígyós, Kígyósi-legelő, *Puc.*, ltr., 1982. V. 26.

Onthophagus taurus (Schreber, 1759) – Békéscsaba, leg. Kuthy D.; Doboz, fcs., 1987. VI. 14., leg. Székely K.; Gyomaendrőd, Harcsás-zug, *JTr.*, mtr., 1979. VIII. 18., 1983. VI. 25.; Gyula, Szabadkai út, *AAp.*, mtr., 1976. VI. 13.; Kétegyháza, Hegyes, 1984. IX. 2., leg. Szalóki D., *AFe.*, jtr., 1980. V. 29., mtr., 1980. X. 18., 1984. IX. 2., Kocsis-gyep, *AAp.*, mtr., 1976. VI. 12.; Mezőhegyes, leg. Kuthy D.; Szabadkígyós, Kígyósi-legelő, *Puc.*, ltr., 1982. V. 26.

Caccobius schreberi (Linnaeus, 1767) – Békéscsaba, leg. Kuthy D.; Mezőhegyes, leg. Kuthy D.

Sisyphus schaefferi (Linnaeus, 1758) – Békéscsaba, Fácános-erdő, *FQu.*, tal., 1984. IX. 1.; Sarkad, Remetei-erdő, trágyából, 1963. VII. 3., leg. Endrődy-Younga S.

Gymnopleurus geofrae (Fuesslin, 1775) – Békés, 1906. IV., leg. Csiki E.

Gymnopleurus mopsis (Pallas, 1781) – Ecsegfalva, 1932. VI. 20., leg. Csiki E.; Mezőhegyes, leg. Kuthy D.

Rövid összegzés

A kutatás múltja és jelene – Békés megye bogárfaunájának első kutatója és ismertetője a megye szülőtte, Kuthy Dezső volt, aki munkája mellett bogarakat is gyűjtött ezen a területen. Anyagának feldolgozására – szakemberek hiányában – sajnos csak részben került sor. Csupán az általa gyűjtött ormányosbogarak listája mondható teljesnek. Adatainak felsorolását megtaláljuk a Kárpát-medence bogárfaunájának első katalógusában (KUTHY 1897).

Az ezerkilencszázás évek első felében a kor ismertebb rovarászai közül többen is megfordultak a megyében. A század eleji sáskajárás idején látogatott a területre Csiki Ernő, Győrffy Jenő és Horváth Géza, akik hivatalos elfoglaltságuk mellett bogarakat is gyűjtöttek itt. Sajnos anyaguk meghatározására nem, illetve csak kis részben került sor, és így az adatok közzététele is többnyire elmaradt. Ezt követően hosszú ideig csak egy-egy alkalommal látogattak el ide a szakemberek. Többnyire átutazóban álltak itt meg, vagy munkájuk kapcsán töltöttek itt több-kevesebb időt, s közben bogarakat is gyűjtöttek.

Az ezerkilencszázás évek második felében felélnkült az érdeklődés a megye iránt. Az ötvenes-hatvanas években a Magyar Természettudományi Múzeum szervezett egy-két gyűjtőutat a Gyula és Sarkad környéki erdők, illetve a Körös-part faunájának feltárására. Az így összegyűjtött anyag azonban lényegében feldolgozatlan maradt. Ezeknek a kutatásoknak az eredményeit – egy-egy adat formájában – csak szórványosan látjuk viszont a hazai állattani irodalomban.

A legutóbbi időkben gyakrabban látogattak el erre a vidékre a gyűjtők, szervezett kutatásról azonban csak a Körös–Maros Nemzeti Park faunájának előzetes felmérése kapcsán beszélhetünk. E kutatások keretében a megye egyes területeinek bogárfaunájáról már néhány dolgozat is megjelent (pl. CSABAI és társai 1999; HEGYESSY és társai 1999; MERKL 1998).

A megye területén gyűjtött anyag nagyobb része a Magyar Természettudományi Múzeum (Budapest) bogárgyűjteményében van elhelyezve. Jelentős bogáranyag van még a József Attila Tudományegyetemen (Szeged), egy kevés a Mátra Múzeumban (Gyöngyös), illetve magángyűjtők birtokában.

Természetföldrajzi áttekintés – Békés megye területén lényegében két tájtypus uralkodik. A Körös-vidék árterületeinek felszínét túlnyomórészt holocén folyóvízi üledék (iszapos lösz, iszapos agyag, agyag) borítja. Szél által felhalmozott löszös üledék csak a folyókat kísérő lapos hátakon fordul elő. A folyó- és belvíz-szabályozási munkák előtt a Körös menti síkságokat mocsarak, lápok, nedves rétek, illetve puhafa- és keményfaligetek jellemezték. Az ármentesítések után a Körös-vidék is kultúrtájává alakult, folyóvölgyeinek öntéstalajain, illetve réti és elszikesedett réti talajain mezőgazdálkodás folyik. A területet ma nedves legelők, szikes puszták és szántók uralják, az eredeti növényzet (a mocsarak, nedves rétek és puhafaligetek stb.) kis foltokra szorultak vissza, a lápok teljesen eltűntek. A keményfaligetek megmaradt állományai a gátakon kívül rekedtek, kiszáradtak, átalakultak sziki tölgyesekké. Ezek az erősen rottont, átalakított, legtöbbször mesterségesen felújított erdők őriztek meg legtöbbet a vidék eredeti növény és állatvilágából.

A Körös–Maros közti síkság felszínét a pleisztocén végétől napjainkig a folyóvíz és a szél alakította. A terület nagy részét infúziós lösz borítja, száraztárszíni, típusos lösz csak kisebb foltokban található. Az Ős-Maros száraz hordalékkúp-felszínéből a defláció hatására itt-ott homok-felhalmozódások és parti dűne vonulatok is képződtek. A homokmezők mellett kisebb buckák, elhagyott folyómedrek, a Maros mellékén morotvatavak is tarkítják a táj képét. A Körös–Maros közti síkság hazánk legtermékenyebb talajú mezőgazdasági vidéke. Lösszel borított területeit, mezőségi talajait az ember már régen művelésbe fogta; az eredeti növénytakaró teljesen eltűnt, illetve átalakult. Az itt-ott még fellelhető ősi növényzet (pusztai cserjések, löszpusztagyeppek) megmaradt foltjai teljesen leromlottak, jellemző növény- és állatfajaik nagyrészt már eltűntek.

A vidék éghajlata mérsékeltövi kontinentális jellegű, az Alföld átlagánál kissé melegebb. Egyébként ez az ország legmelegebb tája: az évi középhőmérséklet itt eléri a 11 Celsius fokot. Az átlagos évi csapadék 525 mm és 600 mm között változik.

A fajok száma – A Békés megyéből kimutatott bogárfajok száma a régebbi irodalmi források szerint nem egészen 400, jelenleg megközelíti a 2000-et. Mintegy 30 fajt Magyarország területéről első ízben erről a területről mutattak ki.

A jellemző bogárfajok – Jellemzőek, bár viszonylag ritkák ezen a területen a hegyvidékről leereszkedő hűvös- és nedvességekdelvő fajok. Legtöbb van belőlük az egykori keményfaligetekben (ezek ma sziki tölgyesek), de érdekesebb fajokkal (pl. *Carabus convexus gracilior*, *C. coriaceus rugifer*, *C. semistriatus tibiscinus*, *C. ulrichii planitiaie*, *Silpha oblonga*, *Atheta castanoptera*) már csak itt-ott – leginkább a Körösök vidékén – találkozhatunk. A sziki tölgyesekben, különösen a szárazabb típusokban, inkább a melegkedvelő állatok jellemzők (érdekesebb képviselőik: *Phloeopora scribae*, *Ceritaxa flavipes* stb.). A szikes pusztákon, nagyobb számban fordulnak elő melegkedvelő elemek (*Platysma cylindrica*, *Bisnius nitidicollis*, *Athous circumscriptus*), reliktum jellegű ritkaságok

(pl. *Luzea graeca*, *Scimbalium anale*, *Xenochara puberula*, *Tomoglossa luteicornis*, *Planeustomus kahrii*, *Troginus despectus*, *Elbidus bicornis*, *Bledius unicoloris*, *Puceus verres*, *Craetopycrus rufospinus*, *Agriotes medvedevi*). A löszpuszták jellemző fajai (pl. *Carabus scabriusculus lippii*, *Probaticus subrugosus*) pusztulóban, eltűnőben vannak, illetve valószínűleg kihaltak (*Platyscelis spinolae*, *Bulbocerus apterus*). Az egykori lápok jellemző fajai mára eltűntek vagy ritka maradványokká lettek, a kiterjedtebb mocsarakban itt-ott még fellelhetők (pl. *Laccornis kocae*). Egyes melegkedvelő fajok csak Békés megyéből, illetve az ország délkeleti szögletéből ismertek, pl. *Athous circumscriptus*, *Cortodera flavimana*, *Neoclytus acuminatus*, *Agapanthia osmanlis*.

Irodalom

- ÁDÁM, L. (1981): Békés-megye bogárfaunája I. Carabidae és Cicindelidae (Coleoptera). *Folia ent. hung.* **34** (2): 263–271.
- ÁDÁM, L. (1983): Békés megye bogárfaunája II. Dytiscidae–Staphylinidae 1. (Coleoptera). *Folia ent. hung.* **44** (2): 315–323.
- ÁDÁM, L. (1985): Békés megye bogárfaunája III. Staphylinidae 2.–Hydrophilidae (Coleoptera). *Folia ent. hung.* **46** (1): 247–256.
- ÁDÁM, L. (1986): Békés megye bogárfaunája IV. Cantharidae–Ripiphoridae (Coleoptera). *Folia ent. hung.* **47** (1–2): 189–205.
- ÁDÁM, L. (1988): Békés megye bogárfaunája V. Cerambycidae–Bruchidae (Coleoptera). *Folia ent. hung.* **49**: 217–225.
- ÁDÁM, L. (1992): Békés megye bogárfaunája, VI. Anthribidae–Scolytidae (Coleoptera). *Folia ent. hung.* **52** (1991): 195–218.
- CSABAI, Z., GIDÓ, ZS., JUHÁSZ, P., KISS, B. & OLAJOS, P. (1999): Adatok a Körös–Maros Nemzeti Park illetékeségi területének vízigógár-faunájához (Coleoptera: Haliplidae, Dytiscidae, Noteridae, Gyrinidae, Hydrochidae, Helophoridae, Hydrophilidae). *Crisicum. A Körös–Maros Nemzeti Park igazgatóság időszaki kiadványa* **2**: 141–155.
- HEGYESSY, G., KOVÁCS, T., MÁRKUS, A. & SZALÓKI, D. (1999): Adatok a Körös–Maros Nemzeti Park cincérfaunájához (Coleoptera: Cerambycidae). *Crisicum. A Körös–Maros Nemzeti Park igazgatóság időszaki kiadványa* **2**: 165–184.
- KUTHY, D. (1896 (1897)): Ordo. Coleoptera. In: Paszlavszky, J. (szerk.): *A Magyar Birodalom Állatvilága (Fauna Regni Hungariae)*. A Magyar Királyi Természettudományi Társulat, Budapest, pp. 1–213, t. 1.
- MERKL, O. (1998): Vizsgálatok a Szarvasi Arborétum bogárfaunáján (Coleoptera). *Crisicum. A Körös–Maros Nemzeti Park igazgatóság időszaki kiadványa* **1**: 168–179.

ÁDÁM László
H–1098 BUDAPEST
Aranypirág sétány 7.